

ایران کنفرانس

انفجار مدارک تحصیلی بین شاغلان تب دکترا بازار کار را گرفت
آمارها نشان می دهد طی ۵ سال ۵۳۱ هزار بی سواد از بازار کار خارج شده اند، ضمن اینکه ارتقای تحصیلات عالی
شاغلان اوج گرفته و بر دارندگان مدرک دکتری ۱۰۰ درصد افزوده شده است.

به گزارش خبرنگار مهر، مقامات دولتی می گویند بازار کار ایران دگرگون شده و در سال های اخیر موجی از تحصیل
کرده های عالی در این بازار مشغول به فعالیت هستند. آنها یا تازه از راه رسیده و به اصطلاح شاغل شده اند و یا اینکه در
طول دوران اشتغال، تصمیم به ارتقای جایگاه تحصیلی خود گرفته اند.

معمولا درباره شاغلان، ارتقای تحصیلی یا برای دریافت پست شغلی بهتر انجام می شود که به تبع آن دریافتی بالاتری نیز
برای افراد ممکن است به همراه داشته باشد و یا اینکه افراد به دلایل شخصی و علاقه به علم و دانش بیشتر یا پرستیژ
اجتماعی بهتر به دنبال تحصیلات بالاتر می روند.

درباره جوانان جوینده شغل نیز بالاتر بودن سطح تحصیلی با نگاه به آینده کاری بهتر و همچنین تلاش برای ورود آسان تر و
مطمئن تر به بازار کار صورت می گیرد. حال هر چه که در نگاه شاغلان و جویندگان شغل درباره تحصیلات عالی باشد،
درس خواندن خوب است و باعث ارتقای سطح جامعه خواهد شد.

تحصیلات خوب است ولی ...

اما مسئله و نگرانی که از سوی مسئولان و سیاست گذاران در این باره مطرح می شود، این است که به هر حال کشور برای
پیشبرد امور به نیروهای ساده و با تحصیلات عادی و اندک هم نیاز دارد. بالاخره یک عده باید بپذیرند که مشاغل فیزیکی،
فنی و مهارتی را انجام دهند که اتفاقا بسیار نیز برای جامعه مفید بوده و مرتبا هم مورد نیاز افراد است و اصلا چرخ جامعه
بدون وجود آنها نمی گردد.

نمی توان تصور کرد که همه جامعه تحصیلات در سطح عالی داشته باشند و آنگاه کسی نماند که مشاغل دیگر را انجام دهد
و آنها را در شان و جایگاه تحصیلی خود نداند. معمولا برخی مشاغل و تخصص ها مانند ساخت و ساز در بخش عملیاتی آن
و ارائه خدمات مختلف مورد نیاز مردم در هزاران بخش اتفاقا خیلی هم نیاز به تحصیلات ندارد و افرادی که در این
حوزه ها به صورت مهارتی کار کرده اند، موفق تر از دانشگاه رفته ها هستند.

نگرانی دیگر اینکه بازار کار ایران ظرفیت پذیرش و جذب صدها هزار نفر تحصیل کرده را در مشاغل پشت میز نشینی و
مدیریتی ندارد و اصلا نیازی هم نیست. وقتی همه چیز به سمت تکنولوژی و استفاده از تجهیزات مدرن پیش می رود،

اشتغال با تعداد بالا در بسیاری از حوزه ها معنا ندارد؛ مگر اینکه سیاست گذران زمانی به این فکر بیافتند که برای از بین رفتن فرصت های شغلی و جلوگیری از بیکاری افراد، عمداً از برخی تکنولوژی ها استفاده نشود، مانند کاری که سال ها در هندوستان انجام شد تا مردم بیکار نمانند و شغلی داشته باشند.

بازاری که ظرفیت جذب هزاران تحصیل کرده را ندارد

به هر حال، هرچند امروز هزاران جوان شرافتمند دارای تحصیلات عالی و سطح بالا می گویند حاضرند هر کاری که باشد را انجام دهند ولی بیکار نمانند اما قطعاً اشتغال از روی ناچاری و بدون علاقه، نمی تواند برای خود فرد لذت کاری و پیشرفت به همراه داشته باشد و اینکه برای جامعه هم اینگونه کار کردن مفید نیست.

بر اساس آخرین آمار که توسط وزارت کار درباره تحولات بازار کار ایران ارائه شده، تب جویندگان کار دارای تحصیلات عالی به شاغلان هم رسیده و تنها در طول 5 سال بر تعداد شاغلان دارای تحصیلات کارشناسی ارشد تا دکترا و دکتری تخصصی بین 147.3 تا 199.5 درصد افزوده شد.

از سوی دیگر، تا پایان سال 92 مجموعاً 2 میلیون و 67 هزار نفر بی سواد در بازار کار ایران فعالیت دارند که این مسئله نشان می دهد فضاهای شغلی فراوانی هستند که اتفاقاً نیازمند تحصیلات نیست، البته ممکن است بخشی از گذشته مانده باشند و تا سال های آینده از بازار کار بازنشسته شوند.

وضعیت تحصیلات در گروه های مختلف شغلی

دلیل این گفته اینکه در دوره سال های 88 تا 92 از تعداد شاغلان بی سواد در بازار کار ایران 531 هزار نفر کاسته شده است که می توان گفت سالمیانه 100 هزار بی سواد از بازار کار خارج و احتمالاً به جای آنها فارغ التحصیلان دانشگاه ها وارد می شوند.

در سال 88 تعداد 2 میلیون و 598 هزار نفر شاغل بی سواد در بازار کار ایران فعالیت داشتند که در سال 92 به 2 میلیون و 67 هزار نفر کاهش یافت. شاغلان بی سواد در سال 88 به میزان 14 درصد کل بازار کار را تشکیل می دادند که این آمار در سال 92 به 11 درصد کاهش یافت.

بر پایه آخرین آمارهای موجود، تعداد شاغلان دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و دکترا در کشور 599 هزار نفر است، همچنین 2 میلیون و 600 هزار نفر لیسانس دارند و یک میلیون و 506 هزار نفر هم دارای فوق دیپلم هستند.

۴ میلیون و ۶۸۷ هزار شاغل دارای مدرک تحصیلی پیش دانشگاهی و دیپلم هستند که در صورت ادامه روند ارتقای سطح تحصیلی شاغلان، از این آمار در سال‌های آینده کاسته و بر تعداد شاغلان دارای مدرک لیسانس و بالاتر افزوده می‌شود.

با وجود افزایش تعداد شاغلان با تحصیلات عالی، هنوز هم ۹ میلیون و ۸۲۱ هزار نفر شاغل در بازار کار ایران دارای تحصیلات کمتر از دیپلم هستند. کارشناسان هشدار می‌دهند اگر روال ارتقای جایگاه‌های تحصیلی شاغلان ادامه یابد، ممکن است در طول سال‌های آینده تأمین نیرو در برخی رشته‌ها و مشاغل با مشکل مواجه شود و در برخی بخش‌ها نیز تقاضاهای بی‌شماری شکل بگیرد.

انفجار تحصیلی در بین زنان شاغل

تغییرات سطح تحصیلی درباره افراد دارای مدارک کارشناسی ارشد به بالا جالب‌تر است به نحوی که افراد دارای تحصیلات فوق لیسانس و دکترا در سال ۹۲ نسبت به سال ۸۸ به میزان حدود ۵۰ درصد بیشتر شد. تعداد شاغلان دارای دکتری تخصصی اما در این دوره زمانی به میزان تقریباً ۱۰۰ درصد رشد داشت و از ۴۴ هزار و ۶۲۱ نفر سال ۸۸ به ۸۳ هزار و ۷۴۹ نفر در سال ۹۲ رسید.

همه این تحولات سطح تحصیلی شاغلان بازار کار ایران در مقابل سونامی تغییرات سطح تحصیلی زنان ناچیز است. رفتار زنان شاغل در طول ۵ سال ۸۸ تا ۹۲ نشان می‌دهد که آنها تصمیم به یک انقلاب بزرگ تحصیلی گرفته‌اند و ارتقای شدیدی در میزان تحصیلات آنها اتفاق افتاده است.

تعداد زنان شاغل کشور در دوره مورد بررسی در سطح تحصیلی کمتر از دیپلم به میزان ۲۶ درصد کاهش یافت که نشان دهنده افت امید به کار زنان در رده‌های پایین تحصیلی است، همچنین این آمار نشان می‌دهد زنان دارای تحصیلات پایین احتمالاً جستجوی شغل کمتری نسبت به زنان دارای تحصیلات بالاتر انجام می‌دهند.

در بخش زنان بی‌سواد نیز تعداد شاغلان ۳۴.۴ درصد کمتر شده و این وضعیت تا رده تحصیلی پیش دانشگاهی و دیپلم نیز مشاهده می‌شود به نحوی که در این گروه تحصیلی تعداد شاغلان زن ۱۹.۹ درصد کمتر شده است. زنان شاغل تا فوق دیپلم هم در یک دوره ۵ ساله به میزان ۱۸ درصد کمتر شده است.

زنان ترجیح داده‌اند برای باقی ماندن در بازار کار و یا ارتقای شغلی به سمت تحصیلات لیسانس به بالا بروند؛ بنابراین در فاصله ۵ سال ۸۸ تا ۹۲ بر تعداد زنان شاغل لیسانسیه ۲۲.۴ درصد افزوده شده است. این وضعیت درباره زنان دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و دکتری ۱۴۷.۳ درصد رشد نشان می‌دهد و بالاخره در یک دوره ۵ ساله بر آمار زنان دارای

مدارک تحصیلی دکتری تخصصی ۱۹۹.۵ درصد افزوده شد.